

Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи Національного банку України”
Кафедра міжнародної економіки

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

магістра

на тему: “Управління ризиком ліквідності у міжнародних банках в умовах
регулювання Базелю III”

Виконав: студент 5 курсу, групи ММЕ-31
спеціальності 8.03050301 “Міжнародна економіка”
Алексалян М.Ф.

Керівник: Костюк О.М.

Рецензент: Михно С.О.

Суми – 2014 року

Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи Національного банку України”
Кафедра міжнародної економіки

ДИПЛОМНА РОБОТА
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр”
за спеціальністю 8.03050301 “Міжнародна економіка”

УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ЛІКВІДНОСТІ У МІЖНАРОДНИХ БАНКАХ В
УМОВАХ РЕГУЛЮВАННЯ БАЗЕЛЮ III

Виконав студент 5 курсу, група ММЕ-31 _____ М.Ф. Алексанян
«__» _____ 2014 р.

Керівник дипломної роботи _____ О.М. Костюк
«__» _____ 2014 р.

Консультант розділу “Охорона праці та безпека в надзвичайних
ситуаціях” _____ І.В. Лопаткіна
«__» _____ 2014 р.

РЕФЕРАТ

дипломної роботи на тему

«Управління ризиком ліквідності у міжнародних банках в умовах
регулювання Базелю III»

студентки Алексанян Марії Феліксівни

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»
за спеціальністю 8.03050301 «Міжнародна економіка»

Актуальність теми полягає у тому, що у період світової фінансової кризи однією із найбільших проблем у забезпеченні ефективної діяльності банків виявилася система управління ризиком ліквідності, що визначило необхідність зміщення акцентів світової спільноти у бік її вдосконалення. Тож Базельським Комітетом із банківського нагляду було розроблено нові стандарти із банківського регулювання, якими було введено нові гармонізовані на міжнародному рівні стандарти ліквідності. Метою даних стандартів є забезпечення ліквідності банківської системи у періоди стресу. Таким чином, на сьогодні досить актуальним є вивчення наслідків впровадження даних стандартів у банківську практику з метою мінімізації шоків та подальшого удосконалення вимог до ліквідності.

Мета дипломної роботи полягає у вивченні теоретичних засад управління ризиком ліквідності у міжнародних банках та розробка рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління ризиком ліквідності у міжнародних банках відповідно до положень Базелю III.

Об'єктом дослідження є процес управління ризиком ліквідності у міжнародних банках.

Предметом дослідження є удосконалення підходів до управління ризиком ліквідності у міжнародних банках в умовах регулювання Базелю III.

У процесі дослідження залежно від цілей і задач використовувались відповідні методи дослідження економічних процесів. При дослідженні теоретичних засад управління ризиком ліквідності у міжнародних банках

були використані метод порівняння (при дослідженні поглядів різних науковців на поняття «ризик ліквідності»), метод узагальнення (при дослідженні підходів до визначення поняття «ризик ліквідності»). При здійсненні аналізу системи управління ризиком ліквідності у міжнародних банках використовувалися методи групування (при групуванні статей активів та пасивів), методи табличного та графічного зображення даних (при вивченні стану ліквідності банку на основі згрупованих статей активів та пасивів).

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі, нормативно-правові та консультативні документи з питань управління ліквідністю, організації ризик-менеджменту та здійснення стрес-тестування у банках, звітні дані Національного банку України, дані річних та квартальних звітів АТ «Райффайзен Банк Аваль», нормативні акти Верховної Ради України, Національного банку України, дані інформаційно-аналітичних бюлетенів, а також періодичні видання та наукові публікації вітчизняних та зарубіжних авторів.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:

1. Одним із ключових питань Базелю III є надання рекомендацій щодо оцінки ризиком ліквідності у банках, таким чином у даному документі увага зосереджена скоріше на розробці мінімальних вимог до ліквідності банку, ніж на управлінні ризиком ліквідності. Проте у зазначеному документі надані загальні рекомендації щодо управління ризиком ліквідності у банках, зокрема належна увага приділяється питанням стрес-тестування у банках.

2. Враховуючи рекомендації Базельського комітету із банківського нагляду, була розроблена схема управління ліквідністю у банку, основний акцент в якій зроблено на вдосконаленні процедур оцінки прийнятності рівня ризику банку та планування щодо фінансування на випадок виникнення несприятливих умов для банку.

3. Визначено 5 етапів щодо розробки та впровадження щодо фінансування на випадок виникнення несприятливих умов для банку.

4. З метою уникнення значних шоків для банківської системи України, запропоновано 4 етапи щодо імплементації вимог Базелю III, що дасть змогу оцінити рівень готовності банків до впровадження вимог ліквідності та визначити напрями адаптації міжнародних стандартів до реалій вітчизняної банківської системи

Одержані результати можуть бути використані у процесі удосконалення системи управління ризиком ліквідності як у міжнародних, так і вітчизняних банках.

Основні положення роботи пройшли апробацію у 2014 році на Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів «Проблеми і перспективи розвитку фінансової системи країни: погляд у майбутнє» (м. Суми), у 2013 році на XVI Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів «Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє» (м. Суми), а також були опубліковані у фаховому періодичному виданні «Вісник Хмельницького Національного університету: Економічні науки», Том 2, 2014 рік, у статті «Банківська система України на шляху до впровадження нових міжнародних стандартів банківського регулювання».

Ключові слова: ризик ліквідності, управління ризиком ліквідності, ризик-менеджмент, Базель III, стрес-тестування, апетит до ризику, коефіцієнт ліквідного покриття, коефіцієнт чистого стабільного фінансування.

Основний зміст випускної роботи викладено на 112 сторінках, у тому числі список використаних джерел з 90 найменувань, який розміщено на 13 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 10 рисунків, а також 17 додатків, які розміщені на 41 сторінці.

Рік виконання дипломної роботи – 2014 рік

Рік захисту роботи – 2014 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ЛІКВІДНОСТІ МІЖНАРОДНИХ БАНКІВ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ БАЗЕЛЬСЬКОГО КОМІТЕТУ.....	15
1.1 Теоретичні підходи до визначення та управління ризиком ліквідності у банках.....	15
1.2 Особливості управління ризиком ліквідності у банках.....	23
1.3 Методологічні підходи до управління ризиком ліквідності у банках у контексті Базелю III.....	30
Висновки до розділу 1.....	41
РОЗДІЛ 2 ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ЛІКВІДНОСТІ У МІЖНАРОДНИХ БАНКАХ...	42
2.1 Оцінка фінансово-господарської діяльності АТ «Райффайзен Банк Аваль».....	42
2.2 Аналіз зовнішньоекономічної діяльності АТ «Райффайзен Банк Аваль».....	52
2.3 Управління ризиком ліквідності в АТ «Райффайзен Банк Аваль».....	57
Висновки до розділу 2.....	65
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ЛІКВІДНОСТІ У МІЖНАРОДНИХ БАНКАХ...	67
3.1 Удосконалення організаційних засад управління ризиком ліквідності у міжнародних банках.....	67
3.2 Удосконалення підходів до проведення стрес-тестування в АТ «Райффайзен Банк Аваль».....	72
3.3 Напрями впровадження підходів Базелю III щодо управління ризиком ліквідності до практики Національного банку України.....	77

Висновки до розділу 3.....	82
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	84
4.1 Система управління охороною праці в Сумській обласній дирекції АТ «Райффайзен Банк Аваль».....	84
4.2 Аналіз небезпечних та шкідливих факторів праці у Сумській обласній дирекції АТ «Райффайзен Банк Аваль»...	87
4.3 Безпека у надзвичайних ситуаціях у Сумській обласній дирекції АТ «Райффайзен Банк Аваль».....	91
Висновки до розділу 4.....	94
ВИСНОВКИ.....	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	100
ДОДАТКИ.....	113

Анотація

Алексамян М.Ф. Управління ризиком ліквідності у міжнародних банках в умовах регулювання Базелю III. – Дипломна робота магістра. Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», Суми, 2014.

Дипломна робота присвячена дослідженню теоретичних та практичних засад управління ризиком ліквідності у міжнародних банках в умовах регулювання Базелю III. Проведено аналіз підходів до управління ризиком ліквідності у міжнародних банках та виявлено слабкі місця в організації ризик-менеджменту банків. Визначено основні напрями удосконалення механізму управління ризиком ліквідності у міжнародних банках із врахуванням положень Базелю III.

Ключові слова: ризик ліквідності, управління ризиком ліквідності, ризик-менеджмент, Базель III, стрес-тестування, апетит до ризику, коефіцієнт ліквідного покриття, коефіцієнт чистого стабільного фінансування.

Summary

The master's thesis focuses on studying theoretical and practical foundations of liquidity risk management in international banks in the context of Basel III regulation. The liquidity risk management framework in international banks is analyzed and the weaknesses of risk management organization of banks are defined. The main directions of improving liquidity risk management framework in international banks with regard to Basel III guidelines are defined.

Keywords: liquidity risk, liquidity risk management, risk management, Basel III, stress testing, risk appetite, the liquidity coverage ratio, the net stable funding ratio.